

til FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN's Torturkonvention og FN's Racediskriminationskonvention.

Hvis Danmark på et senere tidspunkt tiltræder andre konventioner om menneskerettigheder, der har lignende klagesystemer, vil disse også være omfattet af lovforslaget. Det samme gælder, hvis Danmark tiltræder f.eks. tillægsprotokoller, hvorved der indføres individuelle klageadgange til allerede gældende konventioner om menneskerettigheder. Som eksempel herpå kan nævnes, at FN's Generalforsamling forventes at vedtage en tillægsprotokol til FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder, hvorved der indføres en individuel klageret over påståede krænkelse af konventionen.

Til § 2

Efter bestemmelsen er det kun fysiske personer, der kan få retshjælp. Denne afgrænsning er i visse tilfælde snævrere end konventionernes afgrænsning af kredsen af klageberettigede. Efter artikel 34 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention kan Domstolen modtage klager fra »enhver person, enhver ikke-statslig organisation eller gruppe af enkeltpersoner«. I tilfælde, hvor andre end fysiske personer er klageberettigede og klager til det internationale klageorgan, vil en ansøgning om retshjælp skulle behandles efter § 3.

Efter bestemmelsen i § 2 er det Justitsministeriet, der træffer beslutning om ydelse af retshjælp. Justitsministeriets (Civilretsdirektoratets) afgørelser vil ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed, men vil i overensstemmelse med de almindelige regler herom kunne indbringes for domstolene, jf. grundlovens § 63, ligesom Justitsministeriets (Civilretsdirektoratets) afgørelser vil kunne indbringes for Folketingets Ombudsmand efter de almindelige regler herom.

Det er ligeledes Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet), der træffer beslutning om, med hvilket beløb der kan ydes retshjælp, jf. § 4. På dette punkt adskiller ordningen sig fra den ordning, der gælder efter retsplejelovens kapitel 31. Efter retsplejelovens § 336 c, stk. 4, er det den ret, der har foretaget beskikkelsen, der fastsætter salær og godtgørelse. Da de af lovforslaget omhandlede klagesager ikke behandles ved domstolene, bør det ikke være domstolene, der fastsætter salær og godtgørelse i disse klagesager. Det foreslås, at Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet) træffer afgørelse om godtgørelse af udgifter.

Hvis den klagesag, der ønskes indbragt for det internationale klageorgan, udspringer af en sag, hvor Civilretsdirektoratet som myndighed tidligere har behandlet sagen, kan der opstå visse habilitetsproble-

mer. Dette gælder navnlig i tilfælde, hvor der indgives ansøgning om retshjælp efter § 3, og det skal vurderes, om der foreligger særlige grunde. Sådanne sager forventes behandlet på samme måde som ved ansøgning om fri proces efter retsplejelovens bestemmelser herom. Efter praksis anser Civilretsdirektoratet sig for inhabil ved behandlingen af ansøgninger om fri proces i sager, som ansøgeren ønsker at anlægge mod Civilretsdirektoratet. Sådanne ansøgninger videresendes derfor efter fast praksis til Justitsministeriets departement til afgørelse. Ansøgninger om fri proces i sager, som ansøgeren ønsker at anlægge mod Justitsministeriet eller styrelser under ministeriets område, behandles derimod af Civilretsdirektoratet, idet direktoratet ikke som myndighed har truffet en afgørelse i den sag, som ansøgeren ønsker at indbringe for domstolene. Ønsker ansøgeren at anlægge en sag både mod Civilretsdirektoratet og Justitsministeriet overføres sagen i praksis til Indenrigsministeriet. En tilsvarende fremgangsmåde vil blive fulgt ved behandlingen af ansøgninger om retshjælp til førelse af klagesager ved internationale klageorganer.

Når det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger, sendes en sådan anmodning til Udenrigsministeriet, der fungerer som regeringens repræsentant (agent) i alle klagesager bortset fra klager over for lang sagsbehandlingstid ved domstolene, hvor Justitsministeriet (departementet) er agent. Den danske regerings svar udarbejdes i samarbejde mellem Udenrigsministeriet og Justitsministeriet samt tillige det fagministerium, hvis lovgivning en klage vedrører. Med de ovennævnte undtagelser vil en ansøgning om retshjælp efter de foreslåede regler skulle behandles af Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet). Dette gælder også i tilfælde, hvor en klage udspringer af forhold, der henhører under Justitsministeriets område.

Stk. 1. Efter bestemmelsen er det en betingelse for at få retshjælp, at det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til en klage.

Det vil derfor som udgangspunkt ikke være muligt at få retshjælp til indgivelse af en klage, jf. dog undtagelsen i § 3, men først på det senere tidspunkt, hvor organet anmoder om regeringens retlige bemærkninger. Herved sikres, at alene de klagesager, der giver anledning til mere væsentlige spørgsmål, får mulighed for at opnå økonomisk bistand. Såfremt der på et senere tidspunkt ydes retshjælp, dækker retshjælpen også de udgifter, der har været forbundet med klagens indgivelse.